

*О. Г. Жмайлова, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні процеси, що відбуваються в банківській системі України, підтверджують важливість висвітлення методики визначення грошового потоку від операційної діяльності прямим та непрямим методом. Правильно аналізувати рух коштів, визначати зміну основних джерел їх отримання, а також вміти спрогнозувати грошовий потік є актуальним і важливим питанням сьогодення.

Аналіз грошових коштів у розрізі окремих видів діяльності дає можливість оцінити, з яких джерел надійшли ці кошти, які напрямки їх використання, чи вистачає власних оборотних коштів для здійснення певних видів діяльності, пов'язаних між собою рухом коштів. Розрізняють два способи визначення потоку грошових коштів у результаті операційної діяльності: прямий і непрямий.

При використанні прямого методу для визначення чистої зміни грошових коштів унаслідок операційної діяльності у Звіті про рух грошових коштів послідовно наводяться всі основні класи (статті) надходжень та видатків. Перевагою прямого способу є те, що він дозволяє оцінити загальні суми надходження і витрачання грошових коштів, виявити ті статті, які формують найбільші надходження і витрачання грошових коштів у розрізі трьох видів діяльності.

Аналіз структури позитивного грошового потоку здійснюється за кожним джерелом надходження грошових коштів (від нарахованих доходів та витрат, торговельного результату, продажу інвестицій тощо), відповідно негативного потоку – за напрямками використання (придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж, придбання основних засобів, нематеріальних активів тощо).

Складання звіту про рух грошових коштів згідно з МСБО 7 передбачає використання непрямого методу, тобто відображення у Звіті про рух грошових коштів суми чистого прибутку (збитку) в результаті операційної діяльності, яка згодом коригується до величини чистої зміни грошових коштів виключенням впливу негрошових операцій та операцій пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Перевагою непрямого способу є те, що він дозволяє провести оцінку грошових потоків лише на основі звітності та пов'язати отриманий фінансовий результат і зміни грошових коштів за період, а також здійснити розрахунок показників зміни грошових коштів від операційної,

інвестиційної, фінансової діяльності, практично не використовуючи дані аналітичного обліку.

Враховуючи ситуацію відносно суми грошових коштів від усіх видів діяльності АТ “Райффайзен банк Аваль”, виникла можливість визначити та проаналізувати чистий рух коштів банківської установи за 2010–2011 рр. Розрахунками встановлено, що в 2011 р. загальна сума чистого відтоку грошових коштів склала 544 085 тис. грн. Це означає, що величина їх припливу до рівня 2010 р. зменшилась на 1 818 514 тис. грн. (за рахунок зменшення руху грошових коштів від операційної та фінансової діяльності відповідно на 4 880 540 та 748 550 тис. грн.). При цьому сума коштів, що були використані банком в інвестиційній діяльності скоротилася майже у 2 рази. Як позитивне слід зазначити збільшення в 1,2 рази залишку коштів та їх еквівалентів на початок року. Однак в цілому зменшення залишку коштів за період дослідження є підтвердженням їх недостатності для забезпечення повноцінної діяльності банківської установи.

Таким чином, зважаючи на те, що в постійному русі грошових потоків відбуваються різкі перепади, можна стверджувати, що рух грошових коштів зумовлює нестабільний фінансово-економічний стан банку. Все це дає підстави для прогнозування грошового потоку шляхом розрахунку можливих джерел надходження та витрат грошових коштів.

Жмайлова, О.Г. Теоретико-методичні підходи щодо визначення та аналізу грошових коштів від операційної діяльності [Текст] / О.Г. Жмайлова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 8–9 листопада 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 76-77.